

VEČERNI LIST

Cena za celo leto . K 60.—, za pol leta . K 30.—,
za četrt leta . K 15.—, en mesec . K 5.—,
Uredništvo in upravnništvo: Kopitarjeva ulica štev. 6.
Telefon štev. 50.

NEODVISEN DNEVNIK

inzerati: Enostopna petlirista (72 mm široka in 3 mm
visoka ali nje prostor) za enkrat po K 120.—
Poslano: Enostopna petlirista K 1.—. — Izhaja vsak
dan, izveniši nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne

Jugoslovanski zastopniki na delu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 17. aprila. Preko Curiha poročajo iz Pariza: V angleških diplomatskih krogih so se izjavili, da se je jugoslovanskemu diplomatskemu zastopstvu v

Parizu posrečilo, pridobiti si naklonjenost večine za jugoslovansko stvar. Predsednik Wilson je prevzel posredovanje, da pride do kompromisa med Jugoslavijo in Italijo.

Skorajšnja rešitev jadranskega vprašanja.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 17. aprila. (Radio.) Wilson je včeraj kot predsednik sveta četverice izjavil: Upamo, da bo kmalu rešeno vpra-

šanje, ki se tiče Italije, posebno jadranski problem. Kar se tiče Adrije, ima Italija prednost pred vsemi ostalimi.

Wilson sodi.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 17. aprila. »Juturni list« poroča iz Curiha: Glede italijanskih zahtev je izjavil Wilson: Pravične so italijanske zahteve na Trst, Trident in Pulj in jih odo-

bravamo; vse druge zahteve niso pravične in jih ne moremo odobravati, ker bi uresničenje teh zahtev izzvalo nove spore in bi ogrozilo evropski mir.

Wilsonove grožnje pomagajo.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 17. aprila. Preko Curiha poročajo: Zadnji brzojav, ki so prišli iz Pariza, javljajo, da je nastopil znaten preobrat na mirovnem posvetu. Vidi se, da je pomagala Wilsonova grožnja, da bo zapustil mirovni posvet. Tudi Francija je nekoliko popustila od svojega ekstremnega stališča. Ostale zapreke so se zmanjšale.

Vse kaže na dober uspeh nadaljnjih pogajanj, in nadejati se je, da bodo kmalu rešena vsa sporna vprašanja. Najaktuelnejše je vprašanje spora med Italijo in Jugoslavijo, ki je danes prišlo v polnem obsegu na dnevni red mirovnega posveta. Mnenje vlada, da bo to pot gotovo prišlo do končne rešitve jadranskega problema.

Italija nespravljiva.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 17. aprila. Iz Kopenhagena poročajo: Dopisnik »New-York Herald« javlja, da je Barzilai sprejel zastopnike časopisja in izjavil, da bi bila Italija z ozirom na svoje notranje raz-

mere prisiljena zapustiti mirovni posvet, če ne ugoditi njenim zahtevam. Za Italijo ni nobene možnosti, da se pogaja z današnjo Jugoslavijo.

Usoda socialno-demokratskega shoda.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 17. aprila. Kakor smo izvele, je vlada, ki je bila prepovedala socialno-demokratski shod v Slavonskem

Brodu, sedaj dovolila, da se ta skupščina vrši v Beogradu.

Naše pravice.

Večina pariških listov poroča o spomenici, ki so jo izročili jugoslovanski delegati vsem delegacijam, ki sodelujejo na mirovni konferenci, kjer navajajo zahteve naroda SHS. V spomenici pravijo med drugim: »V interesu splošnega miru je, da se zagotovi normalni pogoji obstanka našega naroda v svojem delu Evrope; izvršiti se morejo edino z ustvarjenjem ujedinjene države, osnovane na principu narodnosti. Tej državi mora biti zagotovljen obstanek in ustvarjena možnost za njen duševni in gospodarski razvoj. To ne bo mogoče storiti, ako bodoče meje ne obsegajo vsega, kar pripada narodu SHS, ki si je sam izvojeval svojo neodvisnost.«

To je, na kar se mi vedno sklicujemo. Zaslepljeni po velikih geslih o svobodi malih narodov, ki jih je ententa vrgla med nas kakor trnek ob času, ko nas je potrebovala, smo slepo verovali v svojo pravico. Mislili smo, da ona sama zadostuje, in ker nam je bilo jasno, da bi bilo krivično, če pride naše čisto slovensko ozemlje v tujo last, smo tudi verovali, da se to ne more zgoditi. Ko so se pa začeli mirovni razgovori v Parizu, se je naenkrat pokazalo, da je »pravica nejasen pojem« in da je moč nad njo.

V tem oziru smo mnogo zamudili. Dobro je imeti pravico na svoji strani, a potrebno je tudi, da ji pridobimo veljavo. Neki sotrudnik odličnega francoskega lista je rekel pred kratkim: »Vi Slovenci se preveč zanašate na svojo pravico in premalo storite zanjo.« Njega tovariš je smejé pristavil: »In premalo plačate zanjo.« Italijani so razpredli po vseh delih sveta velikansko agitacijo zase, trošili so milijone, spletkarili in kričali. Pokazalo se je, da so ta sredstva za enkrat uspešnejša od našega sklicevanja na pravičnost.

In vendar bo slednjič zmagala naša pravica. Pravica je velika stvar in močna beseda. Iz nje izvira moč in odločnost, vztrajnost in neutrudna delavnost; iz čuta užaljene pravičnosti se porajajo junaki. Vera v našo pravico je bila doslej naša slabost in bo v bodočnosti naša moč.

Bližajo se odločilni trenutki.

LDU Bern, 17. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: Blizajo se zadnji odločilni trenutki. Italijani delujejo na vse strani in skušajo s številnimi članki v časopisih in na javnosti. General Bonville trdi v listu »Information«, da zahtevajo Italijani samo šestino dalmatinske obale in dve pristanišči, ostalega nihče ne odreja Jugoslovanom. — »Eclair« zahteva, da pripade Reka Italiji in predlaga, da se proglasi Dubrovnik za prosto luko ter vidi v tem možnost, da se poravnava spor med Italijani in Jugoslovani. — Gauvain pravi v »Journal des Debats«, da je ta predlog smešen, ker pomeni ravno isto, kakor če bi kdo trdil, da more Nica nadomestiti Marseille. — Z ozirom na bližnjo odločitev pišejo italijanski listi v odkrito

sovražnem tonu o Wilsonu, radi njegovega predloga, naj se ustanovi zveza narodov in revidira smisel Monroejeve doktrine. Italijani očita Amerikancem egoizem. — Ravnatelj rimske Tribune poroča svojem listu iz Pariza: Amerikanci in Angleži se protivijo temu, da bi Italija dobila Reko, toda Italijani se ozirajo na to zelo malo. Treba bo pripraviti se in delovati kljub vsem nevarnostim in žrtvam. — »New-York Herald« poroča, da je imel v ponedeljek zjutraj Orlando poseben pogovor z Wilsonom, nakar je popoldne sledila seja sveta četverice. Kakor pravijo, končna rešitev ne bo dala Italiji popolnega zadoščenja, ampak bo v nekaterih točkah, ki so še sporne, sklenjen kompromis; obstajal bo zlasti v nevtralizaciji Reke.

Zmage Poljakov na Poznaniskem.

LDU Lyon, 17. aprila. (Brezžično.) Iz Poznanja poročajo: V osvobojenem delu Poznanjske so se izvršile občinske volitve na podlagi splošne volilne pravice in proporcionalnega sistema. Udeležile so se jih tudi ženske. Volitve so se končale povsod s sijajno zmago Poljakov. Uprava številnih mest, katerim so dosedaj načelovali nemški občinski zastopi in župani, je prešla v poljske roke.

LDU Lyon, 17. aprila. (Brezžično.) Iz Poznanjskega javljajo: Nemška policija sili Poljake, ki prebivajo v Vzhodni Prusiji, naj

podpisujejo neke izjave protipoljske vsebine. Kljub brezobzirno krutemu postopanju Nemcev, je prebivalstva neke občine v okolici Gdanskega sklenilo soglasno, objaviti nastopno resolucijo: Nemško časopisje in nemške oblasti zatrjujejo trdovratno, da kašubski narod ni poljske krvi, ampak »vendske« ali lužiško-srbske. Mi Kašubi protestiramo energično proti tem neutemeljenim trditvam in ugotavljamo, da smo Poljaki starodavnega rodu in da ostanemo vedno Poljaki.

Kakšna bo mirovna pogodba.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

LDU Berlin, 16. aprila. (DKU.) Listi se pečajo z bodočo obliko mirovne pogodbe in izražajo mnenje, da bo sestajala mirovna pogodba iz dveh delov: 1. Iz mirovnih preliminariev, ki vsebujejo določbo, po kateri se obveže Nemčija, da bo a priori pritrdila vsem dogovorom, ki bodo sklenjeni z njenimi bivšimi zavezniki; 2. iz klavzule, ki se ne tiče Nemčije neposredno in katero bodo podpisali pozneje avstrijski, ogrski, bolgarski in turški delegati. Kolikor se tiče okupacije levega brega Rena, za katero so bile prvotno

določene samo francoske čete, ni izključeno, da bodo za dobo dveh let pripravljene sodelovati tudi Združene države in Angleška. — K tej vesti pripominja »B. Z. am Mittag«: Klavzula, v kateri naj se Nemčija obveže, da bo brez ugovora priznala vsako pogodbo, ki jo bodo sklenili njeni bivši zavezniki, pomeni predvsem, da se namerava z diktiranim mirom prepričati združitev Nemške Avstrije. Odgovor Nemčije in Nemške Avstrije more biti samo: Samoodločba!

Pred splošno stavko v Italiji.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

LDU Berlin, 16. aprila. (DKU.) »Vorwärts« poroča iz Lugana: Orlandov list »Epoca« pravi v uvodnem članku, da bi bilo nespametno, tajiti uspeh generalne stavke v Rimu. — »Avanti« napoveduje zmago slavno, da pomeni stavka v Rimu pričetek splošne stavke proletarcev.

LDU Berlin, 15. aprila. (DunkU.) Italijanska »Unione« javlja iz Lugana: Dasi ravno so italijanska časnikarska poročila po cenzuri zelo pobeljena, je vendar iz njih razvidno, da so bili v nedeljo v Milanu o priliki nekega socialističnega shoda taki

revolucionarni nemiri, kakršnih v Italiji dosedaj še niso doživeli. Shod se je vršil na trgu Zangliano, ki ga je zaprlo vojaštvo, ker sklicatelji niso prosili dovoljenja. Množica je grozila četam, ki so začele streljati. Bilo je mnogo mrtvecev in ranjencev. Besna množica se je vrgla na vojaštvo, kateremu so prišla na pomoč ojačanja v avtomobilih. Število mrtvecev in ranjencev je tako veliko, da mestne zdravstvene naprave niso zmogle dela. »Secolo« ceni število mrtvecev in ranjencev na več sto.

Reka Jugoslaviji.

LDU Budimpešta, 15. aprila. (ČTU.) Po pariški brezžični brzojavki so bile včerajšnje Wilsonove konference z Orlandom glede jadranskega vprašanja zelo zanimive. Govoril se, da bo Reka končno javno pripoznana Jugoslaviji. Temu nasproti so italijanski delegati iznova izjavili, da bodo za ta primer takoj sklenili poseben mir z Avstrijo.

Mirovni posvet.

LDU London, 16. aprila. (Brezžično.) Ministrski predsednik Lloyd George nastoja na tem, da mora Nemčija plačati vso vojno odškodninsko vsoto, tudi če bi potrebovala v to dobo 50 let. Zatrjuje se, da Wilson temu ne soglaša, da bi Nemčija morala več plačati kakor ono vsoto, ki je potrebna za vzpostavitev zakriviljene škode. To je tudi v polnem soglasju z eno od 14 točk, na podstavi katerih je sklenila Nemčija premirje.

LDU Pariz, 16. aprila. (Brezžično.) »Petit Journal« poroča, da bo mirovni dogovor vseboval tudi klavzulo o zvezi med Veliko Britansko, Francijo, Italijo in Združenimi državami radi nadzorovanja Nemčije.

LDU Pariz, 16. aprila. (DKU.) Iz današnjega sejnega poročila sveta četverice proizhaja, da se bo morala Nemčija vnaprej zavezati pripoznati dogovore, ki se tičejo usode Avstro-Ogrske, Bolgarije in Turčije.

LDU Berlin, 16. aprila. (ČTU.) »Lokalanzeiger« poroča iz Pariza preko Berna: Kadar določi mirovna konferenca pogoje, pod katerimi se sklene mir, jih naznani najprvo neposredno interesiranim državam, to je Belgiji, Poljski in Čehoslovaški, ker mejijo na Nemčijo. Predhodni mir se bo razglasil šele potem ko bo podpisan. Ker bodo pač Nemci morali sprejeti pogoje, pričakujejo, da pogajanja v Versailles ne bodo trajala dolgo. Računajo, da bo mir podpisan nekako sredi maja.

LDU Pariz, 16. aprila. (ČTU.) »Echo de Paris« meni, da se je komisija za teritorialne zadeve izrekla za razdelitev Banata med Srbijo in Rumunijo. Komisija hoče baje priznati Srbiji pas na levem bregu Donave, ki naj služi v njeno obrambo.

LDU Chiasso, 16. aprila. (ČTU.) »Giornale d'Italia« javlja po pariških vesteh, da se bo Japonska umaknila iz mirovne konference, ako se ne bo ugodilo njeni zahtevi v vprašanju enakosti plemen.

Svet četverice in Nemčija.

LDU Pariz, 16. aprila. (DKU.) Iz današnjega poročila seje sveta četverice je razvidno, da predlog, ki se bo predložil nemškimi pooblaščenecem, ne bo vseboval odločitev aliirancev glede zaveznikov Nemčije in da se bo Nemčija morala zavezati, da pripozna dogovore glede usode Avstro-Ogrske, Bolgarske in Turčije.

Boji v Monakovem.

LDU. Augsburg, 16. aprila. (DKU.) Iz Monakovega poročajo telefonično: Boji pri glavnem kolodvoru, v katerih so sodelovali poleg topništva strojnice, ročne granate in minometi, so trajali približno tri ure in so imeli značaj pravcate bitke. Število mrtvih in ranjenih cenijo na 150.

LDU Berlin, 16. aprila. »Berliner Tageblatt« javlja iz Nürnberga: Izza danes zjutraj prodirajo močne bavarske čete s topništvom in metalci min proti bavarski prestolici. Kdaj pride do odločilne bitke, ni znano. Verjetno je, da bo vlada čakala, da pritegne v monakovsky okolico zadostno število sposobnih in zanesljivih čet.

LDU Berlin, 16. aprila. (ČTU.) Kakor poročajo listi, pristaši desnice in Weimarske, je prosluli anarhist Senthimer vzel v Monakovem vso oblast v svoje roke. Z njim je prišel na krmilo eden najradikalnejših komunistov.

Pruska Slezija razdeljena med Češko in Poljsko.

LDU. Brno, 16. aprila. (ČTU.) »Lidove Noviny« javljajo iz Moravske Ostrove: Krakovski listi prinašajo vest iz Pariza, da je usoda Pruske Slezije že določena. Meje so natančno ugotovljene. Mesto Ratibor bo pripadlo Poljski, zapadni del ratiborskega okraja pa čehoslovaški državi.

V Berlinu tudi plenijo.

LDU Berlin, 17. aprila. (DunkU.) »Berliner Tageblatt« javlja iz Hamburga: Po zborovanju je šlo 2000 oseb k mestni hiši in odposlalo k senatu deputacijo, da se ugodni njih zahtevam. Več kot 1000 oseb je aavalilo na mestno hišo in na magistratno klet ter začelo pleniti. Končno se je straži posrečilo vreči napadalce nazaj. Komunisti so polzkusili zavzeti glavni kolodvor, a jim je izpodletelo.

Ameriški načrt z Dunajem.

LDU Dunaj, 16. aprila. (ČTU.) Kakor doznava »Wiener Allgemeine Zeitung« iz verodostojnega vira, se bavi ameriška vlada z velikopoteznim načrtom, ki naj bi zamenjal Dunaju veliko bodočnost v gospodarskem pogledu. Američani nameravajo centralizirati ves blagovni promet entitnih držav na kontinentu na Dunaju, zlasti za narodne države, nastale na ozemlju bivše monarhije. Dunaj bi na ta način postal nekaka državna uvozna in izvozna trdnja entitnih držav v velikem obsegu. Tukaj bi se organiziralo vse preskrbovanje Evrope s surovinami. — List pravi nadalje, da se Američani že najeli prostore, kjer nameravajo nastaniti svoje urade.

Cena kruhu na Dunaju.

LDU Dunaj, 16. aprila. (ČTU.) Včeraj je deželna vlada imela sejo, v kateri se je bavila z določitvijo nove cene kruhu. Nova cena bo znašala 2 K 12 vin. in 2 K 32 vin. za navadni hleb.

Ceški delavci proti boljševizmu.

LDU. Dunaj, 16. aprila. (ČTU.) Na vrhu Delavskega doma se je vršil ljudski shod, katerega se je udeležilo 5000 oseb. Legijonarski poročnik Karol Mrhola je govoril, da je za delavske sloje čehoslovaške republike edini cilj demokratski razvoj, da se odvrne od domovine nevarnost razpada in vojne. Poslanec Pik je navedel, da češki delavci ne bodo posnemali tujih zgledov, posebno ne politično nasilnih izbruhov, temveč da bodo delovali potom demokracije in politične moči, da omogočijo boljše življenje v republiki. Naposled se je soglasno sprejela resolucija, s katero se shod izjavlja za politiko demokracije in parlamentarizma in zahteva enotnost s socialnodemokratsko stranko.

Poljske čete potujejo iz Francije preko Trsta.

LDU Pariz, 16. aprila. (Brezlično.) Poljske čete, katerim poveljuje general Haller, so v četrtek jele zapuščati Pariz. Potovale bodo najbrž preko Trsta.

Angleži v Trapecuntu*

London, 16. aprila. Kakor javljajo iz Aten, so Angleži zasedli Trapecunt.

Promet na Donavi.

Zagreb, 16. aprila. V najkrajšem času se otvori zopet trgovinski promet po Donavi, in sicer enkrat do Baje.

Angleži in Francozi izpuščajo internirance.

LDU Dunaj, 15. aprila (DunkU.) Kakor znano, sta angleška in francoska vlada sklenili, da izpuščata avstrijske in ogrske civilne internirance. Transporti iz Velike Britanije so že v teku; pričakovati je, da bodo tudi interniranci iz Francije kmalu začeli vračati se.

Revolucionarna nevarnost na Španskem.

LDU Ženeva, 16. aprila. (ČTU.) »Petit Parisien« poroča iz Madrida, da je politika Romanonesova brezuspešna, ker vzroki obstoječe revolucionarne nevarnosti niso politični, ampak socialni. Toliko delavci, kolikor kmetje hočejo iti do skrajnosti. Vlada namerava obdelano zemljo razdeliti brezplačno ter zelo obremeniti kapital. Bavi se tudi z uvedbo osemurnega delavnika.

Za sirote jugoslovanskih akademikov.

Zagreb, 16. aprila. Poveljnik savske divizijske oblasti, general Matić, je odredil, naj se na vsem področju usavske divi-

zijske oblasti obirajo med častniki prostovoljni prispevki za sirote jugoslovanskih akademikov.

Cesarski gradovi za invalide.

LDU Dunaj, 16. aprila. (ČTU.) V ponedeljek so zastopniki vlade pod predsedstvom državnega kancelerja dr. Rennerja razmoirivali z zastopniki vojnih pohabljenecv o prepustitvi cesarskih gradov Schönbrunn in Hötzen-dorfa invalidom. V zvezi s tem je bila včeraj seja zaupnikov vojnih pohabljenecv, kjer so sklenili, da nočejo več čakati in da hočejo zasesti grad Schönbrunn.

Friderik odšel v Svico.

LDU. Dunaj, 16. aprila. (ČTU.) Bivši nadvojvoda Friderik Habsburški je snoči ob sedmih s svojo rodino in z malim spremstvom odpotoval v Svico.

Ferdinand Koburški bi rad na Češko.

Dunaj, 16. aprila. »Zeit« javlja iz Prage: »Narodni Listy« poročajo, da je bivši bolgarski car Ferdinand Koburški zaprosil za dovoljenje, da sme bivati v čehoslovaški republiki.

Skrite dragocenosti.

LDU Ogrski Starigrad, 16. aprila. Pri preiskavi graščine oršavskega kneza Elemerja Lonyaya je našel direktorij presenetljivo malo umetnin. Zaradi tega so preiskali stene gradu natančneje. Nekje so našli sledove novega namaza. Ko so prebili zid, so našli v velikanski duplini 40 zaprtih zabojev, v katerih je bila izredno dragocena srebrnina, starine in druge dragocenosti. Sedaj izdelujejo zapisnik inventarja najdenih stvari, ki jih bodo potem odpeljali v Budimpešto.

Iz pokrajine.

k O koncertu Pavle Lovšetove in Dane Koblerjeve v Varaždinu piše v »Volji Naroda« dr. Krajanski sledečo krasno oceno: »Dvije izvršne umjetnice. U gdje Lovše je visok sopran prekrasnog srebrenastog timbra, njezan in topao — bit će jedan od najljepših, što se sada slušaju sa koncertnih podija — nošen uz to naskroz nježnim, poetskim temperamentom pjevačice. Upravo uzoran sklah između duševnosti i izražajnog sredstva! Skladbe, kao Pavličev »Ciciban« i njegova »Uspavan-ka« ne će zato voljda nikada naći bolje interpretkinje. — U gdje Kobler zapjevuje snažna, mušakačka koncepcija njene interpretacije, a da kraj toga u lirskim momentima ipak lijepo razotkriva svoju meku slovenačku dušu, dok je kao pratilica upravo neprispodobiva. Program iznijo nam je neke pjesme mladih slovenskih skladatelja, od kojih naročito Pavlič

Lajovic govore vlastitim jezikom. Prvi je dekorativno nadareniji, koketirajući ponešto sa kabaretom, dok je potonji ozbiljniji, čista u se vrnuta natura. — Oduševljenje općinstva bilo je silno. Rijetko se kad tako u dobrotvorne svrhe (50 % za jugoslavensku siročad) kod nas muziciralo.

k Prehrana. Ministarstvo za prehrano je nakazalo za Velikonoć železničarski drugi v Zagrebu 36 vagonov moke in vagon sladkorja, a za Medimurje 4 vagone sladkorja.

k Radovljica. Dramatični odsek Izobraževalnega društva v Radovljici priredi na velikonočni ponedeljek, dne 21. aprila ob 7. uri zvečer v Ljudskem domu Finžgarjevega »Divjega lovca«. Predstava se ponovi na Belo nedeljo ob 4. uri popoldne istotam. Med dejanji svira godba na lok.

k Jesenice. Dne 7. t. m. se je konstituiral odbor podružnice Slov. Rdečega križa na Jesenicah. Predsednik dr. Kogoj, prva podpredsednica Roza Salberger, drugi podpredsednik župnik Anton Kastelic, tajnik Leo Pibrovč, blagajnik Pavlin Franc. Ostali odborniki: Humer Lovro, Salberger Mihael, Pibrovč Ema, Žan Maks in Šetinc Ivan.

k Uslužbenici, begunci iz Trsta in Gorice se obveščajo, da se prijave za prevoz družin in pohoštva iz okupiranega ozemlja sprejemajo v pisarni Narodnega sveta (Franciškaška ulica, hotel »Union«) še tekom tega tedna.

k Posvetovanje združnih zvez v Belgradu. Iz Belgrada poročajo 13. t. m.: Večraj in danes so zborovali zastopniki jugovanskih združnih zvez. Predsednik Simo Lozanović je pozdravil prvokrat zbrane jugoslovanske zadruge, nakar je Mihajlo Avramović predaval o potrebi koncentracije združništva. Po splošni debati so bili sprejeti vsi predlogi. V splošnem se je razpravljalo o preskrbi zadrug s potrebnim materijalom kakor tudi o težkočah, s katerimi se ima boriti nad pomanjkanjem živil in drugih kmetijskih pomožnih sredstev. Mihajlo Avramović je bil pooblaščen, da nastopa jugoslovansko združništvo pri mednarodnem uradniškem kongresu v Londonu, kjer se bo razpravljalo o preskrbi zadrug s potrebnimi. Nadalje se je sklenilo, da se skliče 31. maja v Belgrad ustanovni občni zbor osrednje zveze zadrug.

k Proga Belgrad — Niš. Dne 20. junija otvorijo železniško progo Belgrad — Niš.

k Prenos kosti Zrinjskega in Frankopanav domovino. V Zagrebu je bilo 14. t. m. posvetovanje zastopnikov vseh zagrebskih društev, na katerem so sklenili, da se kosti narodnih mučenikov Zrinjskega in Frankopana prepeljejo še ta mesec, in sicer 30. aprila iz Dunajskega Novega mesta v Zagreb. Za predsednika ad hoc odbora, ki naj to zadevo izvede, je bil izvoljen župan dr. Srkulj. Poseben kurir je že 14. t. m. odpotoval z vsemi dokumenti na Dunaj, da stopi v zvezo s poslaništvom države SHS in da bo nemško avstrijska vlada čimprej dovolila prevoz. Zagrebska vojaška oblast in čehoslovaško poslaništvo radevolje podpirata odbor pri njegovem delu. Izvoljeni so bili tudi zastopniki, ki

naj odpotujejo na Dunaj, kakor hitro dospe odgovor našega poslaništva. Odbor je razposlal v pokrajino brzojavke, naj se društva udeležijo narodne slavnosti. Dan prevoza kosti narodnih mučenikov se bo praznoval kot narodni praznik.

k Zboljšanje gmojnega položaja trgovskih nastavljenecv v Zagrebu. V ponedeljek so se končala pogajanja med trgovskimi nastavljenici in zasebnimi uradniki ter njihovimi delodajalci. Dosegel se je sporazum, v katerem se je določilo zvišanje plač za 40 do 10 %. Najmanjša plača trgovskega nastavljence znaša 600 kron. Začasni nastavljenici prejema prvega pol leta začetno plačo 300 K, po dveh letih 600 K, po petih letih 900 K. Pri 900 K se prične 40 % zvišanje, ki pada dalje sukcesivno na 10 %. Delavni čas znaša 7 (oz. 42 ur na teden) za zasebne uradnike in 8 ur za nastavljenice v javnih trgovinah. Dovolila se je tudi enkratna podpora v izmeri ene do treh mesečnih plač ter zagotovil tudi letni dopust.

k Za vojaštvo. »Epoha« poroča, da izdelujejo v ministristvu za vojsko in mornarico ukaz o napredovanju nižjih častnikov, ki bo v najkrajšem času objavljen.

k Razbojnik napadli župnika. Zagrebski listi poročajo iz Zaboka: Te dni so javili o razbojniškem napadu na župnika Novaka v Luki pri Vel. Trgovištu. Župnika so popolnoma oropali. Sedaj javljajo, da je župnik težko bolan, ker je dobil močne poškodbe na nogah in glavi. Vsled marljivega preiskovanja orožnika so prišli vseh šest razbojnikov, ki so jih izročili sodišču.

k Mezdno gibanje v hrvatskih tiskarnah. 11. t. m. ponoči so se v Zagrebu končala pogajanja med tiskarniškimi lastniki in tiskarniškimi osebjem. Dosežen je bil popoln sporazum. Plače so se tako določile, da bo vsak uslužbenec brez razlike prejel tedenski povišek 100 kron. Vstred tega znašajo letne plače posameznih tiskarniških uslužbenecv od 10.000 do 17.000 kron. Istočasno so se določile tudi mezde pomožnega osebja v tiskarnah. V Zagrebu samem bodo znašala ta zvišanja na 3 milijone kron.

k Stanovanjska beda v Belgradu. Preko ministristva za notranje stvari je bil dostavljen vsem ministristvom sklep odbora belgrajske občine, da se zaprosi vlada, naj se vsled stanovanjske krize v Belgradu izselijo vse družine, katerih prisotnost v prestolici ni neobhodno potrebna.

k Pri eksploziji v vlaku 510 med Zidanim mostom in Sevnico dne 12. aprila 1919 so se ponesrečili: Neznana ženska je ubita. Ranjeni ležijo v bolnici milosrdnih braca v Zagrebu: 1. Jurašek Adam, 40 let, posestnik, Vukovar. 2. Radaković Lazo, 25 let, trgovec, Dol. Lapac. — 3. Majcen Andro, 35 let, elektrotehnik, Zagreb. 4. Kos Adolf, 30 let, trgovec, Maribor. — 5. Bacha Karlo, 29 let, poljedelec, Zagreb. 6. Kos Adam, 38 let, trgovec, Sv. Lovrenc na Ptujem polju. 7. Stojadinović Hranislav, 40 let, nadkonobar, Belgrad. 8. Neudorfer Stanislav, 40 let, posestnik, Zlatar. — V posadni bolnici v Zagrebu ležijo: 9. Stropnik Dragotin, kapetan intendand

staj, obm. vojn. pov. Maribor. 10. Kos Juraj, 24 let, trgovec, Zagreb. — V bolnici v Brežicah ležijo: 11. Petrič Franc, 30 let, oficijal pošt. ček. urada v Ljubljani, umrl dne 13. aprila 1919. 12. Petrič Celestina, žena zgoraj imenovanega. 13. Golob Franc, 35 let, orožn. stražmojster pri višj. pov. v Ljubljani. 14. Stojasavljevič Dušan, 49 let, upravitelj poljske poslovne v Splitu. 15. pl. Petković Alojzij, 32 let, kapetan pri 16. pešp. v Belovaru. 16. Barbot Franjica, 36 let, posestnica v Zagrebu, Šenova ulica 23. 17. Fürst Lavoslav, 52 let, tovarnar v Belovaru. — 18. Potes Avgust, 31 let, trgovec v Kutinu. 19. Čok Andrej, uradn. aspirant juž. žel. v Rajhenburgu. 20. Kolman Ida, 21 let, kontoristinja v Sp. Šiški (lahko ranjena).

Iz Ljubljane.

1 Osebna vest. Minister za socialno politiko Josip Gostinčar se je pripeljal večraj popoldne v Ljubljano.

1 Petje in glasba v stolnici. Veliki petek zvečer po pridigi, ki bo ob sedmih, se bodo pele na koru žalostinke. — Veliko soboto pri dopoldanskem opravilu — sv. maša bo okrog pol devetih — se bo pela koralna Missa de Angelis, koralni Ateluja, Foersterjev gradual in koralne večernice. — Popoldne pri slovesnem vstajenju ob štirih se bodo izvajale sledeče skladbe: 1. Dva Premrlova rezponzorija in pesem »Jezus, premagavec groba«, Sattnerjev Te Deum, Foersterjeva »Regina coeli«, dr. Kimovčev Tantum ergo in Riharjeva pesem »Zveličar naš je vstal iz groba«. — Velikonočno nedeljo pri pontifikalni maši ob desetih: Franekova Missa solemnis, »Beata es Virgo Maria«, Premrlov gradual in sekvenca Springerjev ofertorij in Premrlova pesem »Jezus, premagavec groba«. — Velikonočni ponedeljek pri veliki sv. maši ob desetih: Rihovskega Missa Loretto, Premrlov gradual, sekvenca in rezponzorij »Angelus Domini«.

1 Stanko Premierlov Miserere bo pel danes okoli 5. ure popoldne v stolnici sv. Nikolaja po končanih lamentacijah zbor semeniščnikov, ki šteje letos 30 pevcev.

1 Umivanje nog v stolnici. Starčki, ki jim je danes dopoldne knezoškof dr. Jeglič umival noge, so stari 937 let.

1 Demonstracije proti Evelini. Sinoči se je odigral v opernem gledališču zanimiv in za naše razmere značilen prizor. Sredi predstave največje bedarije, kar smo jih med drugimi videli to sezono na našem odru, je padel z balkona v gledališki prostor klic: »Doli z Evelino!« To je bilo znamenje za demonstrante, ki so začeli protestirati z žvižgi in hrupom proti zlorabi onega poslopja, ki smo ga komaj rešili kinematografskega platna, za stvari, ki spadajo v predmestne cirkuse in orfeje. Demonstrantom se je pridružil tudi del občinstva, ki ni vedel, za kaj gre pravzaprav in je čutil odpor proti uprizoritvi takih iger. Gladišče je za hip okamenelo. Iora je zašepala, zastor je padel, orkester je vtihtnil. Besedo so imeli demonstranti, ki jih je obsvetila žarka električna luč. V tem

Apu je pričela tudi dobro organizirana protidemonstracija, od strani gospodičen, dijakov in drugih, v to pripravljenih in počtenih ljudi. Prišel je aplavz občinstva, zahtevali so, naj se igra nadaljuje, protestiral je celo veliki boben. Demonstranti so po večini dvignili in hoteli zapustiti gledališče, h čemur so jim primogli protidemonstranti, ki so očistili hram umetnosti na način, da so pametne, zaslužne moze, ki so protestirali proti nespameti, metali na prosto. Igra se je na to nadaljevala v zadovoljstvo najetega občinstva, ki je obiskovalo plesalko s cvetjem in darili. Tako se je zopet v Ljubljani ovenčala »Krpanova kobila«, ki samo še čaka svojega satirika s svojimi ljubitelji vred.

1 Repertoar »Narodnega gledališča«.
Drama. 17. aprila, četrtek, zaprto. 18. aprila, petek, zaprto. 19. aprila, sobota, zaprto. 20. aprila, nedelja, popoldne »Krojaček junaček«, izven abon. 21. aprila, ponedeljek, popoldne »Krojaček junaček«, A 48. 21. aprila, ponedeljek zvečer »Veriga«, izven abon. 22. aprila, torek, »Nelly Rozier«, C 44. 23. aprila, sredo, zaprto. 24. aprila, četrtek, »Veriga«, dij. popoldne, izven abon. — **Opera.** 17. aprila, četrtek, zaprto. 18. aprila, petek, zaprto. 19. aprila, sobota, zaprto. 20. aprila, nedelja, »Mamzelle Nitouche«, izven abon. 21. aprila, ponedeljek, »Prodana nevesta«, izven abon. 22. aprila, torek, zaprto. 23. aprila, sredo, »Slovaška princeska«, A 2-47. 24. aprila, četrtek, »Ugrabljen Evelina« in »Pagliacci«, B 2-49.

1 Društvo zasebnega uradništva, skupina zavarovalnic je poslalo svojim ravnateljstvom spomenico v svrhu izboljšanja svojega nevzdržljivega gmočnega položaja, katero je sklenilo na skupščini 20. marca t. l. in zahtevalo rešitve do 15. t. m. V sled nastalih poštinih ovir je bilo primorano rok podaljšati do 1. maja t. l., o čemur se tem potom obveščajo vsa ravnateljstva zavarovalnih zavodov in člani društva.

Politična kronika.

p Ostavke črnogorskih poslancev. »Obzor« javlja: Črnogorci so zelo nezadovoljni s prehranjevalnimi razmerami v Črni Gori, pa je zaradi tega več črnogorskih poslancev podalo ostavke, med njimi tudi Marko Daković.

p Posvetovanje trgovskih zastopnikov v Belgradu. »Epoha« poroča: Dne 10. t. m. je bila v Belgradu izredna konferenca generalnega ravnateljstva carine. Posvetovanju so prisostvovali predstavniki trgovskih in prometnih stanov iz vsega kraljestva ter razpravljali o najvažnejših in najaktualnejših vprašanjih iz carinske stroke, predvsem pa o izvozu blaga in izvoznem in uvoznem tarifu, kakor tudi o vprašanju mednarodnega tranzita. Pri posvetovanju je došlo do popolnega sporazuma in najpovoljnejših uspehov. To posvetovanje je nudilo ugodno priliko, da se čuje mnenje vseh predstavnikov kraljestva v tako važnih vprašanjih. Posvetovanju so prisostvovali zastopniki vseh naših trgovskih zbornic in delegati ministrstva za trgovino.

p Korporativno. Profesorji gimnazije v Subotici, člani premonstratenskega reda, so korporativno vstopili v socialistično stranko. Dne 15. t. m. so cerkveni oblasti naznanili, da so vsi izstopili iz reda.

p Zaplenjene pesmi Svatopluka Čeha. Sarajevska cenzura je zaplenila del knjige »Pesmi sužnja« Svatopluka Čeha, ki jih je hotelo izdati uredništvo socialističnega lista »Zvon«. Pesmi je prevedel znani srbski pesnik Aleksander Šantić. Zaradi te zadeve so v narodnem predstavništvu interpelirali socialistični poslanci ministra za notranje stvari.

Po svetu.

s Nasveti nekega princa. Ludovik Burbon-Naundorf je bil prepričan, da je edino on pravi naslednik svetega Ludovika na francoskem prestolu. Semintja je iznenadil svet s takim prav originalnim nasvetom. Šele pred kakimi dvajsetimi leti je pisal uredništvu znamenitega pariškega »Journal des Debats« tole pismo: »Ker sedaj razmotrivajo načrt, kako bi izpeljali železnico čez morje, Vas moram opozoriti na to, da sem že 20. febr. 1883 predložil svojemu stricu kralju Henrik V. načrt 500 metrov široke in 30 metrov visoke ceste skozi ocean; vezala naj bi Brest na Francoskem z Novim Jorkom. Podjetja namen naj bi bil ta, da prepreči nesreče na morju, ki se žalibog še zmiraj tako pogosto dogajajo. Napravijo pa zmiraj le polovico tega, kar sem predlagal. Predlagal sem na primer tudi to, da bi na manj grozovit način umorili one živali, ki so namenjene za cloveško hrano. Kri vsake živali, ki žuti bližajočo se smrt, je pokvarjena vsled instinktivnega strahu, kuhanje in pečenje mesa večkrat ne uniči bacilov, ki so nastali iz strahu pred smrtjo. Nasvetoval sem tudi, da delajmo kruh na mehaničen način, ker bi tako delo bilo manj nevarno in dobro za peka in pa za tistega, ki je. To vidite iz trodejanke v stihih, ki sem jo koncem leta 1894. predložil francoskemu odru; a odklonili so jo. Ni bila namreč dosti neumna, da bi dopadla tem navadnim komedijantom naših pradedov.« Vsekakor originalni nasveti.

s Zvestoba služabnika. Oče preosnovalca angleške pošte, Rowland Hill, je imel slugo, ki mu je zvesto služil trideset let in je bil vzor zanesljivosti. Pri pogrebu je imel njegov gospodar nagrobni govor, hvalil je njegove izredne vrline in ga slikal kot najboljšega cloveka na svetu. »A to ni bilo vedno tako; pred tridesetimi leti je bil moj sluga navaden pocestni ropar. Napadel me je na cesti, nameril revolver name in zahteval denar. Nisem se ustrašil, ampak zgovarjati sem se začel z njim in sem ga vprašal, zakaj počenja take kaznive in nevarne stvari. Rekel mi je, da je bil prej kočijaž, da pa ravno nima nobene službe in da je tudi dobiti ne more, ker nima spričeval. Ni si znal drugače pomagati, kakor da je začel ropati. Dolgo časa sva se pomenkovala, ponudil sem mu službo v

moji hiši in sprejel jo je. Od takrat naprej je pa bil vzor cloveka. Sedaj je umrl v miru, sicer bi ga bili pa obesili. Ne sodimo nikogar na prvi pogled, poskusimo z njim in skoro gotovo dobimo v vsakem dobro jedro.«

s Idealen ženski program. Ženske na Francoskem, ki še nimajo volilne pravice, so organizirale velikansko propagando, da dosežejo to pravico. Marija Verone, ki je odvetnica in predsednica zveze francoskih ženskih društev, je imela programni govor, ki ima točke: »Boj proti alkoholu, varstvo mater, rešitev dece pred prezgodnjo smrtjo, podpiranje staršev, reorganizacija družin« — to je naš program, to je ono, zaradi česar hoče francoska žena glasovati. Verone spominja na to, da sedi v Weimaru 37 žena, v Pragi 13, v Nemški Avstriji 7. One pravijo: Zene morajo delati, kakor moške, a ne isto, kakor moške.

s Dobre škarje. Angleški ministrski predsednik lord Salisbury si je strigel lase pri brivcu, kamor sicer ni zahajal. Umetnik je takoj videl, kako imenitnega gospoda obdeluje, a tega ni pokazal. Dva dni pozneje pride minister mimo one brivnice in pogleda slučajno v okno. Velik list je visel v njem in veliko radovednežev se je gnetlo pred njim. Prerije se do okna, in kako se začudi, ko vidi to-le naznanilo, blesteče se v velikih črkah: »Strizenje las stane dva šilinga — 2 K 40 vin. S tistimi škarjami, s katerimi sem strigel lorda Salisbury, pa šest šilingov.« Ker so ljudje kar drli v brivnico, je bil dokaz, da je imel brivec prav dobro misel.

s O dvojčkih. Da bi spoznal, kakšno je življenje dvojčkov, kakšno je njihovo razmerje med seboj in pa do drugih, je stavil angleški raziskovalec Galton vprašalno polo in jo je poslal na stariše in vzgojitelje dvojčkov. Dobil je tako natančna poročila o 82 parih dvojčkov, iz katerih posname mo nekaj podatkov. Pri nekaterih parih ni bilo nobenih razlikovalnih znakov, pri drugih pa samo taka, ki so bila znana le najbližnjim sorodnikom. V najnežnejši mladosti nosijo dvojčki kot zunanji znak večidel raznobarvne trakove okoli vratu. Kljub temu se večkrat pripeti kaka pomota, zlasti v kopeli, ko potem mati sama ni vedela, kdo je Janez in kdo Miha. In celo življenje ta dva nista pravzaprav vedela, ali je Janez res Janez ali pa Miha in narobe. Neki slikar je slikal triletna dvojčka; zbolel je in je moral z delom prekiniti. Ko je zopet ozdravel in hotel delati naprej, ni vedel več, katera je Nuška in katera je Mara. Zelo pogosti so bili slučajji, da je bil eden od dvojčkov namesto drugega kaznovan ali pa zdravniško preiskan. Čeprav so stariši po nekaterih znakih dvojčkov razlikovali, jih učitelji ni mogli nikoli, če sta bila enako oblečena, kar je pa pri dvojčkih običajno. Dve dvojčici sta učitelja glasovirja zelo pogosto goljufali; če se kateri ni ljubilo iti igrati, je pa šla druga dvakrat in nikoli ni nič zapazil.

Navadno otroci svoje stariše kmalu prav dobro spoznajo in vendar je pisala enkrat hči o svoji materi, ki je bila tudi dvojčica, to-le: »Podobnost njenih potez,

njenega stasa, govorice in obnašanja z njo sestro je bila tako velika, da sem večkrat zamenjala teto z materjo in če sta bili skupaj, sem mislila, da imam dve materi. In neki mož, ki je imel takega brata, pravi: »Tako sva si bila podobna, da naju najini otroci do petega in šestega leta niso mogli razločiti.« Dva dvojčka sta se zaljubila v isto dekle; enemu je rekla, da ga vzame, drugemu par dni potem tudi in nazadnje revica ni vedela, kateri je pravi.

Galton je dognal tudi, da z leti pri dvojčkih značilne posebnosti, telesne napake itd., ki jih v mladosti nihče ni opazil, obenem nastopijo. Pri nekaterih parih je opazil v poznejših letih ob istem času skriviljenje prstov, drugi so dobili ob istem času zabobol in obema so morali izdreti isti zob. Opazil je tudi istočasno izpadanje las, istočasno oboletost na isti bolezni, tudi istočasno smrt. Neki oče je pisal o svojih dveh sinovih dvojčkih: »Njuno zdravje je še čudovito podobno; če zbolí eden, zbolí par dni potem še drugi in sicer na isti bolezni; obenem tudi ozdravita. Tako sta skupaj prestala oslovski kašelj, koze, ošpice itd.« Drugi oče je pisal: »Če enemu kaj ni prav, tudi drugemu ni. Eden je imel grízo, drugi dan je napadla brata, ozdravila sta oba hkrati.« To so zanimivi pojavi, kojih raziskovanje so se po Galtonovem načinu lotili pozneje tudi drugi.

s Komornika. Začetkom 19. stoletja je na Danskem vse norelo za naslovi. Neki kronist onega časa piše o tem: »Vsak pošten človek misli, da ima najbolj upravičene zahteve za kak naslov in prosi tako dolgo, da ga dobi in postane najsrečnejši med smrtniki. Lekarnarji imajo naslove »vojaških svetnikov«, trgovci so »sodnijski svetniki« in premožni zidarski mojstri »vojaški prisedniki«. Najbolj priljubljen in najbolj zaželen je pa naslov »komornik«. Največkrat ga podelijo plemenitnikom, včasih tudi meščanom, a ti ga dobijo veliko težje.« Ko je začel vladati dobri in pravični kralj Friderik VI., je sklenil omejiti ta bedasti lov za naslovi. Pri vsakotedenjskih javnih avdiencah je večino onih, ki so hoteli kak naslov, kratkoma zapodil. Neki gospod Trolle je hotel na vsak način postati komornik, kralj je tudi njega zapodil. Bil je pa to velik bogataš in posestnik hiš v glavnem mestu Danske, sicer pa ni imel nikakih posebnih zaslug. Ravno isto, kakor danes, ker je ni na svetu lažje stvari kakor biti dedič bogatega očeta. Prvi neuspeh ga pa nikakor ni ostrašil; nasprotno, vsako četrto leta je na novo prišel in se javil v avdienco v kraljevem gradu. Kralj je sprejel njegovo pismo prošnje, poslušal njegovo ustmeno molodovanje in rekel nazadnje z najljubeznivejšim nasmehom vselej ene in iste besede: »Torej, ljubi gospod Trolle, bomo videli, kaj se bo dalo napraviti.« In redno je kmalu na to prišla odločba, da je prošnja odklonjena. V drugih deželah bi bili nazadnje postopali z gospodom Trolle kakor z nadležnim sitnežem in bi ga bili morebiti poslali v kako norišnico, a dobrohotni Friderik je bil proti vsakemu takemu poskusu zdravljenja. In tako je hodil častihlepni bogataš celih deset let, vsako leto štirikrat. Potem je pa nevarno zbolel in je

čutil, da se mu bliža smrt. Poklical je k bolniški postelji edinega sina Haraldja in mu je rekel: »Ljubi moj sin, mojega življenja konec ni več daleč. Dobro si preskrbljen, vendar grem nevoljen v večnost, ker se moja najiskrenejša želja ni izpolnila. Na grobnem kamnu, ki mi ga boš postavil, za libog ne boš mogel brati: »Tukaj počiva komornik Valdemar Nels Trolle«, temveč samo ime brez vsakega naslova. Če bi mi bilo usojeno daljše življenje, bi naslov gotovo dosegel, a sedaj to ni več mogoče. Vendar pa ne obupam. S svojo dedščino Ti zapuščam tudi dolžnost, da se lotiš dela za naslov z isto energijo kakor sem se ga jaz. Obljubi mi, da boš izpolnil to mojo zadnjo željo.« — »Obljubim Ti, dragi oče,« reče sin, globoko ginjen, »zvesto bom naredil to, kar zahtevaš od mene.« Očividno je bila ta obljuba za umirajočega prijetna tolažba, prijazno se je nasmehljaj in spaval je njegova duša tja, kjer ni naslovov.

Malo potem je bila kakor navadno zopet javna avdienca v kraljevem gradu. Na listini onih, ki so prosili zanjo, je bilo tudi ime gospoda Trolle. »Torej je neizogibni zopet tukaj,« pravi kralj smehljaje. Odide v avdienco sobo in se precej začudi, ko stopi namesto starega Trolle prav mlad mož predenj. »Saj Vi niste gospod Trolle?« reče kralj. »Oprostite, Veličanstvo, odvrne Harald, »jaz sem Trolle sin, moj oče je umrl.« »Obžalujem. In kaj želite.« — »Prihajam zaradi naslova. Stvar je prešla sedaj name kot sveta zaobljuba.« In povedal je, kaj mu je naročil oče na smrtni postelji. »Zelo čudno,« pravi Friderik: »no, dobro, pojte danes le domov. Stvar si bom premislil in bom videl, če se bo dalo kaj narediti.«

Kmalu nato je bil v gradu ministrski svet. Kralj je omenil dobre volje tudi prošnjo mladega Haraldja in je pripomnil: »Škoro bi rad v tem slučaju napravil izjemo.« Finančni minister pa reče: »Veličanstvo, mladi Trolle je prebrisan, veliko bolj kakor njegov oče. Mislim, da si je celo stvar samo izmislil in da bi se za naslove ne potegoval več, če bi ga stal večjo svoto denarja. Podelitev takih odlikovanj bi morala biti zelo draga, za diplom bi morali zahtevati veliko svoto, vrh tega pa še letni davek, večji ali manjši, kakoršen je pač naslov.« — »Res, misel je izvrstna,« pritrди kralj. »To bo najboljše in najsigurnejše sredstvo, da odpravimo neumni lov na naslove.« Stari finančnik prikimaje smeja: »Pa tudi za naše precej žalostne finance bi bilo to kaj koristno. Naslovov željni ljudje so večinoma bogati, z največjim veseljem bodo plačali svojo čast. Novi davek bi bil pameten in pravičen, ker je utemeljen na nečimernosti človeške narave.«

Pa so res vpeljali ta davek. Prvi poskus so napravili s Haraldom Trolle. Povedali so mu, da lahko dobi zaželeni naslov, samo da mora plačati za diplomo veliko svoto, povrh pa še vsako leto davek za čast. Takoj je bil pripravljen, in dobil je lepi naslov komornika. Torej je dosegel že pri prvem poskusu to, česar oče ni mogel doseči v desetih letih in v štiridesetih avdiencah.

Tako se je vpeljal na Danskem novi davek. Uvodoma omenjeni kronist pravi:

»Najbolj pametna misel sedanjega finančnega ministra je brez dvoma ta, da je obdavčil lov na naslove kot predmet razkošja. Nekateri naslovi stanejo več kot tisoč tolarjev in še na leto sto tolarjev in več.« Seveda lova s tem niso omejili, okreplili pa izdatno državne finance. In tako je ostalo do današnjega dne, kajti še sedaj imajo na Danskem naslove zelo radi, posebno še v glavnem mestu. Najbolj priljubljen in najbolj zaželen je pa še zmiraj naslov: komornik.

Železničarsko gibanje.

Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 16. aprila: V inozemskem časopisu se o železničarskem gibanju v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev širijo najrazličnejše neresnične vesti. Listi pišejo, da se je to gibanje začelo zato, ker naši železničarji nimajo tistih ugodnosti, katere so bili s štrajkom dosegli nemško-avstrijski železničarji.

Da je ta trditev brez podlage in lažljiva, je očito že na prvi pogled. Zakaj ugodnosti, katere nudi južna železnica svojim uslužbencem severno od Špilj, postanejo avtomatično deležni tudi železničarji južno od Špilj. Sicer pa so nemško-avstrijski železničarji s stavko dosegli bore malo: k dosedanjim prejemkom mesečno doklado po 100 kron za vsakega uslužbenca in po 20 kron za vsakega člana njegove družine. Resnica je, da v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev razne železničarske organizacije že delj časa zahtevajo znaten nabaven prispevek, vojno draginjsko doklado, dvojno všteti vojnih let in nekatere druge materijalne ugodnosti. Potem ko so bile do centralizacije v železniškem ministrstvu deželne vlade v raznih delih kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na različne načine uravnavale mezno vprašanje, je ministrstvo v Belgradu začelo pripravljati unifikacijo prejemkov železniških nastavljenecv v vsej kraljevini. Ker se pa to izenačenje ne more izvršiti trenutno, marveč je treba že z ozirom na dosedaj popolnoma različne službene predpise in zlasti na različnost službenih pragmatik temeljitih študij, je ministrstvo, da odpomore trenutni bedi, dovolilo povišek draginjske doklade, znašajoč približno 100 odstotkov, s posebnim priboljškom, da se ta prispevek izplača že od 1. marca 1919 naprej. Poleg tega ostanejo enaki vsi dosedanjí od države dovoljeni službeni prejemki. Te našim državnim železničarjem dane ugodnosti so vsled svoječasne prakse južne železnice avtomatično deležni tudi uslužbenci južne železnice. Ker s tem trenutnim priboljškom mezno vprašanje še ni rešeno in se obe glavni železničarski organizaciji: narodna in socialdemokratska proti njej pritožujeta, zahtevajo zlasti znaten nabavni prispevek, je železniški minister povabil železničarske organizacije na razgovor, da se pripravi končna rešitev.

Res je socialdemokratska železničarska organizacija pretela s štrajkom. Čim pa je prejela vabilo na konferenco, je sklenila nemudoma, da nastopi po posvetovanju. Na vsled tega sklicanem javnem shodu socialdemokratskih železničarjev je bil predlog za štrajk odklonjen z vsemi proti desetim glasovom.

Narod, ki izumira.

(Po Nansenu priredil Ivan Bežnik.)

(Dalje.)

UMETNOST — GLASBA — PESNITEV.

Umetniška nadarjenost Eskimov je tako velika, da je vredno, da govorimo o nji v posebnem poglavju.

Umetnost se pri njih sicer ni razvila, temur vzrok je bil trd boj za obstanek. Njih umetnost obstoji v okrasu orožja, orodja in obleke z ornamentami ali figurami in sicer z rezljanjem v les, kosti ali vezanjem s pisanim usnjem. Sličice predstavljajo živali, ljudi, ženske čolne in kajake, ki pa niso veren posnetek narave, ampak služijo le kot okrasje. Včasih predstavljajo te sličice tudi tornarssuka, neko po njih veri nadnaravno bitje. Če pa resno posnemajo naravo, tedaj kažejo nenavadno nadarjenost za oblike in veliko spretnost.

Orožje in orodje je bila prva stvar, ki se nagibala ljudi h krašenju in umetniškemu stvarjenju. Še pred tem pa je bilo človeško telo samo predmet lepoticenju. Ostanek te navade se opaža pri Eskimih še dandanes. Ženske se opišejo z ogljem ali smodom po rokah, nogah in prsih z raznimi geometričnimi figurami in potezami, da potem bolj ugajajo.

Pisave s podobami, ki je pripravila ta ali oni narod do prvih umetniških poskusov, pa Eskimi niso imeli. Kvečemu bi lahko šteli kot take podobice na orožju, v kolikor imajo kak pomen. Zasedili so samo en slučaj take figuralne pisave, in to v pismu, ki ga je pisal neki angekok Pavlu Egediju. Pismo je bila palica in na njej narisano s smodom znamenje. Vendar pa je angekok »pismošiš« naročil: »Če Pania angekok (ime za Pavla E.) ne bo razumel, kaj hočem, reci mu, da bi rad imel od trgovca par hlač; potem bo že razumel.«

Evropskih umetnosti se Eskimo naglo nauči: nadarjen je za posnemanje. Nek Grenlandec je bil bolan in je ležal dolgo, dolgo. Dr. Rink mu je poslal par nožev za rezljanje in par starih lesorezov. V postelji leže je ilustriral pravljice Eskimov, a ni narisal samo slik, ampak je vrezal tudi kličje v les.

Tudi v glasbenem oziru so Eskimi zelo nadarjeni. Čudovito je, kako hitro si zapomnijo naše melodije. Pojejo silno radi, nauče se gosli, harmonij, harmoniko in druga godala z veliko lahkoto. Posebno čudno je to zaradi tega, ker je bila njih glasba zelo enolična, obstoječa samo iz nekaterih glasov, kot pri mnogih primitivnih narodih. Vendar je bila tudi ta njih glasba, obsegajoča komaj pet glavnih, značilna in ne brez zanimivosti. Pred-

stavljal je šumenje valov. Vzhodni Grenlandci so pripovedovali, da slišijo peti mrličje, če spijo na bregu reke, in to petje skušajo posneti.

Pod vplivom Evropejcev se je njih prvotna glasba izgubila skoraj popolnoma. »Čudno se zdi človeku, ko sliši v divji naravi sredi snega in ledenikov naše poulične popevke, kot: Lepa deklica Gina, kaj nočeš z menoj?«

Poleg tega pa imajo Grenlandci zelo visoko število pravljic in pripovedk. Te pravljice in pripovedke nam dajo najnatančnejši vpogled v njih dušo. Zanimive so po svoji vsebini kakor tudi po načinu pripovedovanja. Humor v nekaterih pripovedstih gre tako daleč, da ga je nemogoče napisati.

Poleg pravljic in pripovedi o znamenitih dogodkih imajo Grenlandci tudi pesmi. To so navadno pesmi-sramotilke, ki jih pojo pri plesu na boben. Opevajo tudi različne dogodke.

Ko je bil ples na boben odpravljen, se je spremenilo tudi njih skladanje pesmi. Eskimi pa skladajo pesmi še vedno. Vsebinsko je navadno zabavljiva in žaljiva. Take pesmi zložijo včasih tudi na posamezne člane ekspedicij, pravi Nansen. On sam je slišal peti take pesmi, a ni se mu posrečilo, da bi si bil katero zapomnil.

Dr. Rink je ustanovil leta 1861. v Godthaabu grenlandski list »Atnaqagdliutit«. Tiska ga Eskimo, ki se je za to v Kopenhagenu izučil. Tudi slike riše sam in jih litografira. Časopis izide dvanaestkrat na leto; razdeljujejo ga zastoj. Prinaša prestatve iz tujih jezikov, a tudi izvirne doneske Eskimov. Ti poročajo večinoma o lovu, potovanjih in podobnih dogodkih. Opis so lepi.

PRIPOVESTI.

Da bomo Eskime lažje razumeli, naj sledi par pripovedi:

»Veliki lovec tjulenjev z otoka Uluk na vzhodni obali je ljubil svojo domovino tako zelo, da je niti v poletju ni zapustil. Največja je bila njegova radost, videti sonce, kako je zjutraj vstajalo iz morja. Nekoč pa se je posrečilo njegovemu sinu, da ga je pregovoril in šla sta na potovanje proti zapadu. Ko pa sta prišla tako daleč, da je videl oče sonce vstajati izza zemlje in ne izza morja, je zapovedal, naj se vrnejo. Prišli so zopet na Uluk in razpeli šotor. Ko se je pričelo daniti, je šel stari na breg morja. Spočetka so še slišali njegov glas, nato pa je postalo naenkrat tiho. Ko so hiteli njegovi ljudje na obrežje, so videli, kako se je v trenutku, ko je izšlo sonce, zgrudil na tla. Bil je mrtev. Radost ga je umorila.«

Ljudstvo, ki ima take pripovedi, ni brez čustva.

Naslednja pripoved, ki jo navaja Nansen, je značilna za močno vkoreninjeno vražjevnost Eskimov.

»Kočno vam bom tudi jaz nekaj povedal. Ni mnogo, a to sem videl z lastnimi očmi. Govoril bom o čudovitih navadah, ki se vrše pri lovu na medveda v nekaterih južnih krajih. To je bilo v letu 1882—1883 pri Augpilagtutu blizu Pamiagdlika. Tam stojita dve grenlandski hiši. V eni stanujejo trije lovci s svojimi družinami:

Benjamin s priimkom Akatit, Izak, ki mi pravijo tudi Umdugujuk in Moric. V drugi hiši pa živi Matevž, ki mu pravimo Ulivkakaungarnik ali »natlačen«, ker to bese do venomer pojavlja. Bil je takrat nad sedemdeset let star in dober lovec ter je poleg tega sam usmrtil medveda.

Neko nedeljo, ko so bili vsi drugi lovci na morju, se je zgodilo, da smo se zbrali vsi, ki smo ostali doma, v Matevževi hiši in molili. Po molitvi pa je šel Benjaminov sin na prosto. Kmalu je planil nazaj v hišo in dejal: »Zunaj je medved in žre slanino.«

Ta vest me je prestrašila ravno toliko kot razveselila; stari Matevž je bil ves neumen od veselja in je vpil: »Zahvajen, ki si prinesel tako dobro sporečilo. Takoj grem in usmrtil medveda.«

Jaz sem ga zrl in mislil, da bo vzel primerno orožje za to, dolg nož ali kaj podobnega. Orožje, ki ga je imel pa mu je komaj gledalo iz pesti. »Kaj bo opravil s tem orožjem na medvedovem kožuhi in debeli plasti slanine, ki jo ima pod kožo,« sem mislil.

Ženske ga niso pustile nad medveda in so se ga oklenile; pomagal sem jim tudi jaz. Ženske so razvezale svoje čope vrhu glave, da so se jim vsuli lasje krog obrazov in so bile podobne moškim. Misli so, da se jih bo medved potem bolj bal. Naši paganski predniki so pripisovali medvedu človeški razum.

Aprovizacija.

a Meso na rdečo izkazalce B bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 18. aprila in v soboto, dne 19. aprila v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: popoldne od 2. do pol 3. štev. 1 do 200, od pol 3. do 3. štev. 201 do 400, od 3. do pol 4. štev. 401 do 600, od pol 4. do 4. štev. 601 do 800, od 4. do pol 5. štev. 801 do 1000, od pol 5. do 5. štev. 1001 do 1200, od 5. do pol 6. štev. 1201 do 1400, od pol 6. do 6. štev. 1401 do 1600. V soboto, dne 19. aprila dopoldne od 7. do pol 8. štev. 1601 do 1800, od pol 8. do 8. štev. 1801 do 2000, od 8. do pol 9. štev. 2001 do 2200, od pol 9. do 9. štev. 2201 do 2400, od 9. do pol 10. štev. 2401 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 15 dkg mesa.

Masiraj o hrbet, kadar boli s Fellerjevim bolečine tolažečim »Elsa fluidom«. To napravi zadovoljstvo. Več nego stotisoč zahvalnih pisem. 6 dvojstih ali 2 specialni steklenici 19 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 245. (Hrvat-ko). Naj bi bilo vedno pri vsaki hiši. Omot in paštnina se računa posebej najceneje. Kdor naroči več ob enem, mnogo prihrani. (s)

Be e moke, fine, nularice iz Banata po nizki cení večja ali manjša množina na prodaj. Vila »Francia«, nasproti nove šole, Jansen-co, Gorenjsko.

OLJE

fino, namizno, na drobno in debelo, v vsaki množini, se p... cení do 1. Več se poižve pri

Ivanu Kosček, Mestni dom,

Povest o dveh zdravnikih.

Francosko spisal Louis Ulbach. Prestavil Pal.

(Dalje.)

Doktor pa je drvel proti vasi in govoril v srcu približno sledeči samogovor:

»O, ti lump! misliš, da te bom porzdignil v vrsto milijonarjev? in obenem zastavljal svojo glavo? Nikdar! Kar je, to je. A izvedeti ne smeš ničesar, ne ti, ne kdo drugi! Če bi pa naenkrat začutil v sebi veselje, izdati me in prodati, ne boš dobil pri meni nikalih dokazov. Da, taki so naši preljudi propali plemiči! Mislijo, da zadostuje, če zašepetajo ubogemu doktorčku kakršnokoli obljubo na uho, in že vidijo izpolnjene svoje sanje. Kadar je pa sadje zrelo, ga hočejo sami použiti! Tistih štirih vrstic, katere so Talleyrandu* zadostovale, da je spravil človeka na vislice, ne boste dobili pri meni! Ti pa tudi nisi nikak Talleyrand, ti neumni, zlobni siromake, ti! — Hi! Lucil! Vozi hitro, saj pelješ milijone! Le počakaj, moja živalica, seždal ti bom nov hlev, in dobivala boš najboljši oves; in voziček ti bom dal sveže prebarvati. In če bi se zazdelo mojemu sinu, da tečeš nekoliko preokorno, boš dobila za tovariša lepega majhnega konjička, in Louis se bo potem lahko ponašal pred nosom gospoda Solignaca. Ubogi Louis! Kako bom ljubil fanta potem, ko mi ne bo napravljaj več toliko stroškov! Kako so otroci nevhvaležni! Ne vedo, koliko sterimo zanj! Kako lepo, udobno življenje bomo potem živeli! Imenovati me morajo okrajnim svetnikom. Gospod Solignac bo gotovo hotel postati poslanec, potem stopim v opozicijo; zabilanil bom njegovo izvolitev in dal voliti namesto njega mojega fanta. Bogat bom; penil se bo od jeze, ta Solignac! Beži, beži, ti morilec! Zadnji se bom smejal jaz, in ti si boš populil lase, ker si iskal pomoči pri meni! Toda stoji, kaj če je ležal kdo iztegnjen na ravni zemlji ali skrit v grmovju, ko je govoril z menoj. Ali pa se je vsedel kdo čisto neopažen zadaj na voz. O! Ta Solignac je velik lump! Jaz bi lahko jasnega čela ponovil pred vsakim sodiščem, kar sem govoril z njim. A on je govoril; da, da, nasprotno, on je govoril. Kako neumno; kakor bi ljudje morali govoriti, da se razumejo. Hi! Lucil naprej! in bičal je kobilico, a tako rahlo, kakor bi hotel obenem varovati žival in bič. In žarečih oči in s peklenskim nasmehom na ustnih, se je dvigal in premikal na sedežu gor in dol. Če bi bil znal mož le eno samo pesmico, bi jo bil zapel s svojim mrtvaškim glasom. Medtem pa so plesale njegove misli peklenjski ples. Kremenci ob cesti so se mu zdeli cekini; in ne boječ se padca iz grozne višine, je razvijal svoje sanje, ko se izginjale ob obeh straneh voza v vrtincih prahu. In ta zagrizem mož je, delajoč načrte, ko vladar gledal na naravo okoli sebe. Čutil se je mogočnega; in zdelo se je, kakor bi bila v njegovem vozičku, ki je visoko odskakoval z žvenketom zadelval ob kremenec in zopet padal nazaj.

* Znamenit in nadarjen francoski politik.

v tir, peklenško velika mošnja, ali pa vreča s tolarji in mrtvaškimi lobanjami, ki so s strašnim hrupom udarjale druga ob drugo in se razbijale. Ta peklenjski hrup je ljubil doktor bolj ko najslajšo godbo. Zdelo se mu je, ko bi to ropotanje njegovega starega voza pelo himne njegovemu veleumu, njegovi moči in njegovemu bogastvu; in ko je končno duševno utrujen prenehal misliti, je onemoglo omahovala njegova suha, bleda glava po barbarskem ritmu, ki ga je polagoma popolnoma uspaval.

Ko se je doktor vrnil domov, je stala njegova stara dekla na pragu in boječe čakala njegove vrnitve.

»Pojdite vendar takoj na grad!« mu je zaklicala, še preden je stopil z voza. »Že trikrat je poslala grofica po vas!«

Doktor ni ničesar odgovoril. Peljal se je v svojem vozičku na malo dvorišče, sam izpregel in previdno privezal svojo kobilico k jaslom in prinesel iz skrbno zaklenjene skrinje pol korca ovsu, ki ga je natresel pred prhajajoče nozdri uboge, vsled te radodarnosti vzradoščene živali. Ko je očistil obleko prahu in stame, je odšel v svojo učno sobo, da bi pripravil zdravila, ki jih je navadno nosil svoji ljubljani bolnici, grofici Fouchy. Četrta ure po tem, za zaklenjenimi vrati izvršenim opraviлом, je odšel gospod Cérel s skrbno okrašenim klobukom, trdno in mirno stopajoč, proti gradu, kjer so ga tako hrepeneče pričakovali.

II.

Soični zahod.

»Ah, doktor, vi me boste popolnoma uničili!« je vzklila s slabotnim glasom in nasmehom Olimpija Fouchy, ko je stopil gospod Cérel v njeno sobo. Pri teh besedah se je v doktorjevem srcu nekaj zgnilo in njegove ustnice so kljub vsemu premagovanju zadrgetele. Kako čuden slučaj leži včasih v eni sami besedici! Da bi odstranil človek le trudni, nežni nasmeh bolnice, pa bi dobilo njeno draženje strašno moč obtožbe. Gospod Cérel je prijel roko, ki mu jo je podala grofica, potipal žilo z očetovsko karajočim glasom: »Vi nočete biti pametni! Varno le črne misli! No torej, kaj je novega?«

»Kaj je novega? Da sem takoj vsa v strahu, če vas ni tukaj,« je odgovorila Olimpija in naslonila glavo na naslonjalo svojega velikega fotelja; da čutila nemoč vaše vede in vendar hrepenim, vas videti ali slišati; končno da me boste našli nekega dne mrtvo, če boste prihajali tako redkoma!«

»S katerim strašnim romanom ste pa danes zaspali? No, ta mala roka je vendar kljub temu prav sveža in prav mirna! Saj ne trpi toliko vaše srce ko vaša glava! Vidim, da vas moram zopet ozmerjati.« — Medtem je postavil doktor svojo palico s klobukom vred k ognjišču in prenesel svoj stol k bolnici.

»Da, le zmerjajte me, recite mi, da sem neumna! Če je že treba, me varajte,

a rotim vas, prihajajte bolj pogosto! Vaša navzočnost me zopet izpametuje. Ah, moji ljubi doktor, ne zapustite me! Vi ste moj edini prijatelj. Če vas ni tukaj, si takoj domišljujem, da ste šli k gospodu županu in da je konec vsega!«

»Povejte mi, kako ste preživeli današnji dan; ali ste veliko trpeli?«

»Ah, zelo, zelo rada bi čutila bolečine! V bolečini je boj, je življenje; a ta slabost, to neznosno mirovanje je mnogo strašnejše. Povejte mi resnico, ker sem toliko pogumna, da jo slišim.«

»Resnica je, da vaša domišljija škoduje mojim zdravilom in da ne morem steriti ničesar, dokler nimate sami trdne volje, da ozdravite.«

»Saj jaz ne zahtevam nič boljšega! Ali mogoče mislite, vi neusmiljeni prijatelj, da sem vesela, ker tako počasi umiram? Saj sem stara šele dvajset let; ničesar hudega nisem storila na svetu in mislim, da bi se dobilo še kje majčkeno sreče za moje srce. Poprej sem hotela iti na izprehod in sem se privlekla prav na vrt. Mislija sem, da mi bode solnce dobro storilo. A videla sem odpadati toliko listja, narava se mi je zdela tako lepa in tako žalostna, da sem se vsa solzna in brez zavestna zgrudila in potem so me prinesli popolnoma trdo sem k ognju.«

»Nikdar več ne smete iti na izprehod; dnevi postajajo hladni, danes je pihal sever.«

»Že? Saj vendar ni še zima. Tako rada bi še uživala veselje pri mojih cvetlicah.«

»Bolje je, da se poslovite nekoliko prej od vaših cvetlic, ki se že tako bližajo svojemu koncu, kot da si uničite užitek za prihodnjo pomlad.«

»Pomlad? Ali jo bom doživela? Kje bom takrat?«

»Če ne v Italiji, potem vseeno upam, da boste tukaj, zdravi in lepi, in delala bova prav dolge izprehode.«

»Ah, doktor, vi imate veliko domišljijo, ne jaz.«

»Ne, jaz imam le mir in nekaj izkušnje.«

»Torej mislite, da bom ozdravela?«

(Dalje.)

Zagrebska borza.

LDU. Zagreb, 16. aprila. Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Dinar	Mark
Banka za trg, obrt in industrijo	450	465
Banka in hranilnica za Primorje na Sušaku, nove delnice	510	525
Hrvatska oskoptna banka	1420	1425
Hipotekarna banka, Zagreb		
nove delnice	380	390
Jadranska banka, nove		870
Hrvatska kreditna banka, nove	890	910
Obrtna banka	223	238
Poljedelska banka		106
Prva hrvatska hranilnica		8600
Rečka pučka banka	205	210
Zemaljska banka	690	705
4 1/2% založnice hipotekarne banke	113	115
4 1/2% založnice I. hrv. hranilnice	110	115
4 1/2% zadolžnice mesta Zagreba	110	115

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cencič.

Tiska Južoslavenska tiskarna v Ljubljani.